

papers

L'ascens ultra al Parlament europeu

Xavier Rius Sant

Greta, papallones i justícia climàtica

Irma Ventayol

Ruanda: suspès en drets humans, aprovat en millores socials

Antoni Castel

La diversitat a Catalunya: Una mirada crítica a la defensa dels

drets humans

Susan Kalunge

Lafede.cat no és un domini d'Internet entrevista a Pepa Martínez, directora de Lafede.cat

entrevista per Josep Ramon Giménez

El conte de la serventa

Muriel Giménez

- 2 Des de la junta...
Núria Jané
- 3 L'ascens ultra al Parlament europeu
Xavier Rius Sant
- 6 Greta, papallones i justícia climàtica
Irma Ventayol
- 8 Retalls de premsa
- 10 Ruanda: suspès en drets humans, aprovat en millores socials
Antoni Castel
- 13 La diversitat a Catalunya: Una mirada crítica a la defensa dels drets humans
Susan Kalunge
- 15 Lafede.cat no és un domini d'Internet entrevista a Pepa Martínez, directora de Lafede.cat
entrevista per Josep Ramon Giménez
- 19 Cinema: El conte de la serventa
Muriel Giménez
- 22 Activitats Lliga

Revista Papers

Edita	Lliga dels Drets dels Pobles
Data d'edició	juny 2019
Dipòsit Legal	B-23019-2007
Consell de redacció	Begoña Basterretxea, Josep Ramon Giménez, Rita Huybens, Núria Jané, Ester Garcia i Muriel Giménez.
Correcció	Eva Perdiguier, Jordi Bellmunt i Marga Garriga.
Revista quadrimestral	
Disseny on-line	Verónica Bustos

LLIGA DELS DRETS DELS POBLES

Adreça	Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch) 08208 SABADELL
Telèfon	93 723 71 02
Fax	93 168 58 71
Web	www.dretsdelspobles.org
Adreça electrònica	info@dretsdelspobles.org
Horari d'atenció	De dilluns a divendres

Disposem d'una biblioteca especialitzada en drets humans, desenvolupament, cultura de pau, política, món àrab i musulmà.

La Lliga dels Drets dels Pobles no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles publicats en la revista.

La Lliga dels Drets dels Pobles agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d'aquesta revista sempre i quan se citi la font.

Paper o revista impresa?

La Lliga publica la revista Papers trimestralment com a canal de comunicació per fer-vos arribar el nostre missatge, informar sobre temes específics, obtenir nous membres, mantenir els socis i simpatitzants actuals i, sobretot, fer una crida a l'acció.

Segons diverses enquestes i estudis de mercat, la majoria de la gent encara valora la sensació tàctil d'una revista, és a dir tocar-la i sentir-la, fins i tot nadius digitals, perquè mentre que avui moltes persones llegeixen els telèfons intel·ligents i les tauletes, encara hi ha qui prefereix llegir productes impresos.

D'una banda, els experts ens expliquen que els productes impresos ens proporcionen una ruptura molt necessària de l'atac ràpid de tweets, correus electrònics, anuncis i missatges instantanis. I de l'altra que quan algú llegeix una revista impresa, tindrà menys probabilitats de distreure's i més possibilitats d'absorbir el nostre missatge i actuar.

Però les circumstàncies fan que econòmicament no sigui viable imprimir revistes, i des de fa uns anys la Lliga ha de publicar "Papers" digitalment. Malgrat que publiquem la nostra revista en línia, si sou dels que encara us agrada tocar i sentir el paper, us suggerim que ens envieu un correu i us la farem arribar en paper. I als que ja sou lectors digitals, us demanem que la promocióeu mitjançant mitjans de comunicació social.

Esperem que la Lliga segueixi creixent i que puguem tornar a imprimir la revista en paper en un futur no molt llunyà. D'aquesta manera no estarem restringits a l'un o l'altre, al paper o a la revista impresa, i podrem arribar a més persones.

Núria Jané

Presidenta de la Lliga dels Drets dels Pobles

L'ascens ultra al Parlament europeu

Xavier Rius Sant
periodista

Thierry Baudet, líder de Forum per la Democràcia, la nova ultradreta holandesa que li compet l'espai al xenòfob Geert Wilders.

21 partits d'extrema dreta seran presents aquesta legislatura al Parlament Europeu. 135 de 751 escons. Afortunadament han obtingut menys representació del que auguraven algunes enquestes i prospeccions. I pel seu nombre no podran bloquejar l'Eurocambra, però sí condicionar les seves polítiques, sobretot si troben aliats euroescèptics com el Moviment 5 Estrelles italià que, tot i el seu discurs amb tocs ecologistes i assemblearis, que per alguns va arribar a ser considerat d'esquerra, no va tenir cap problema per formar govern a Itàlia amb la Lliga de Matteo Salvini, sense oposar-se a les seves polítiques i discursos vers la immigració i la criminalització de les ONG que rescaten immigrants a la Mediterrània.

Però més enllà del nombre d'eurodiputats, insuficients per bloquejar el Parlament, hi ha les profundes divisions ideològiques dels diferents grups ultreres que dificulten que vagin a una, més enllà de qüestions com el rebuig a la immigració o les crítiques a "la casat" de Brussel·les. El

cas italià és clar per mostrar els obstacles de la ultradreta europea per fer un front comú. Itàlia, tot i demanar el tancament de la via marítima d'entrada d'immigrants des de Líbia amb deportacions generalitzades i la penalització dels vaixells humanitaris, demana solidaritat a Europa per repartir-se els que hi han arribat i no es poden deportar, i aquells que entén que són clarament refugiats. Però els partits ultreres europeus, siguin del corrent que siguin, s'oposen

a acollir-los. També rebutgen aquesta solidaritat amb Itàlia alguns governs conservadors que estan condicionats o pressionats als seus parlaments pels partits ultreres. El mateix podem dir del Partit del Brexit de Nigel Farage o dels partits ultreres dels països nòrdics. El discurs de Farage, ara amb el Brexit Party i abans amb l'UKIP, considerava els treballadors espanyols, portuguesos, italians, polonesos, romanesos o grecs i les seves famílies residents al Regne Unit, com una sangonera que s'aprofita de l'estat del benestar i la generositat britànica. I per això Farage desitja un Brexit dur que elimini tots els suposats privilegis dels ciutadans d'aquests estats de la UE. I aquestes propostes per fer marxar italians, polonesos i romanesos o equiparar-los legalment als magribins, desagradada als partits ultreres d'aquests països. Però no ens enganyem, més enllà de les seves diferències, comparteixen el rebuig a la immigració i als refugiats, volen una Europa fortalesa, i exigeixen recuperar sobirania cedida a les institucions de la Unió.

La ultradreta ha estat la força més votada a cinc estats de la Unió. A

Warren Matteo Salvini el rei dels ultreres italians.

Reunió líders ultradreta

França ha guanyat el Reagrupament Nacional de Marine Le Pen, amb el 23,31% i 22 escons. Le Pen filla ha completat aquest últim mandat el trencament amb el seu pare, Jean Marie Le Pen, i el fins fa unes setmanes també eurodiputat del Front Nacional, Bruno Gollnisch, negacionista de l'Holocaust, que manté, com el vell Le Pen, la ideologia ara antisemita. I és que avui bona part de la ultradreta europea -també Vox- no només rebutja l'antisemitisme, sinó que considera Israel com un amic i aliat que és el baluard i trinxera d'Occident enfront de l'amenaça islamista.

El segon país on ha guanyat ha estat el Regne Unit, amb el 30,74% i 29 diputats del Brexit Party de Nigel Farage. El seu antic partit, l'UKIP, ha obtingut el 3,21% i cap diputat. El tercer país on ha guanyat és Itàlia amb la Lliga de Salvini, que ha obtingut el 34,33% i 28 diputats, multiplicant per cinc els que tenia. També han entrat al Parlament amb el 8,79% els sis diputats dels Germans d'Itàlia, partit també considerat ultra. Menció a part mereix el Moviment 5 Estrelles, que governa amb la Lliga, que ha obtingut 14 diputats. No el podem considerar d'ultradreta, però sí euròfob, i la legislatura passada compartia grup amb els xenòfobs

d'Alternativa per Alemanya i l'UKIP al grup parlamentari d'Europa de la Llibertat i la Democràcia Directa.

A Hongria ha guanyat el Fidesz de Viktor Orbán, amb 13 diputats i el 52% dels vots. Orbán manté un discurs clarament antisemita centrat sobretot en el magnat d'origen hongarès, George Soros, a la vegada que té excel·lents relacions amb el primer ministre israelià, Benjamín Netanyahu. A Polònia ha estat la força més votada el PiS, Partit de la Llei i Justícia de Jaroslaw Kaczynski, amb el 45% dels vots i 26 escons. El Fidesz i el PiS han rendibilitzat electoralment el seu rebuig absolut a la immigració, tot i que són els països europeus amb menys població estrangera. El PiS serà el partit més nombrós dels Conservadors i Reformistes Europeus, amb el qual Vox té bastantes similituds pel que fa a l'ideari nacionalista i ultracatòlic, favorable a la família tradicional i contrari a l'avortament o al matrimoni homosexual.

Aquest és un dels elements que divideix més, almenys en el terreny ideològic, els partits ultres europeus. Alguns com el Partit per la Llibertat d'Holanda de Gert Wilders, el gran derrotat d'aquestes eleccions, sempre ha defensat un estat laic, l'avortament i els

drets dels homosexuals. No en va Wilders se sentia successor de Pim Fortuyn, assassinat el 2002, que reconeixia la seva homosexualitat. A Holanda s'ha menjat l'espai de Wilders el més moderat Fòrum per la Democràcia, que ha obtingut 3 diputats i que caldrà veure com evoluciona. També defensa els drets dels homosexuals Marine Le Pen, malgrat les reticències d'algun sector del partit. I Florian Philippot, vicepresident del FN fins fa dos anys, reconeixia que era gai. I és lesbiana Alice Weidel, número dos d'Alternativa per Alemanya. Aquests partits defensen l'avortament lliure. Recordem aquella entrevista de fa quatre anys a La Sexta on Le Pen va manifestar que estava totalment d'acord amb la llei de l'avortament de terminis de Zapatero. Posicionament que l'allunya dels partits ultracatòlics de l'extrema dreta europea i del mateix Vox espanyol. I a aquestes divisions que impedeixen que la ultradreta pugui anar unida, s'hi ha de sumar l'apropament a Rússia de partits com el Reagrupament Nacional, que no agrada gens a altres com els polonesos, eslovacs o els bàltics, totalment disconformes amb l'annexió de Crimea i la intervenció militar a Ucraïna.

Com dic són 135 els diputats ultres del Parlament Europeu, ubicats en tres grups, Conservadors i Reformistes Europeus, d'una banda, i Europa Llibertat i Democràcia Directa de l'altra, on no tots els seus membres poden qualificar-se d'ultres, però sí d'euroescèptics. I en tercer lloc, Europa de les Nacions i les Llibertats, que sí que tots són ultres. Pel seu compte va el Fidesz hongarès de Viktor Orbán, que és membre del Partit Popular Europeu, amb qui manté un estira-i-arronsa amb expedients i suspensions a la seva pertinença, que caldrà veure com acabaran. Si comptem tots els eurodiputats dels tres grups, també els només euroescèptics com el Moviment 5 Estrelles, i els del Fidesz, arribarien a 172, sense descuidar-nos l'únic diputat del Jobbik hongarès i els dos d'Alba Daurada grega, de clara ideologia neonazi, que formaran

part dels no adscrits. Però tot i això, no són suficients per bloquejar l'Eurocambra.

La croada de Steve Bannon, que volia unir els ultres europeus i sabotejar amb el bloqueig les institucions europees, no ha funcionat. I casualment o no, una setmana després de les eleccions europees el Ministeri de Cultura italià ha retirat a Bannon l'usdefruit o concessió de la cartoixa de Trisulti, a 130 kilòmetres de Roma des d'on no només s'intentava construir aquesta aliança dels ultres europeus, sinó que també es volia consolidar un centre d'oposició als petits canvis a l'Església que pretén implementar el papa Francesc. Ara bé, que els ultres i euroescèptics hagin obtingut pitjors resultats del que s'esperava i no puguin bloquejar Brussel·les i Estrasburg, no significa que no hagin aconseguit part dels seus objectius. La impossibilitat de gestionar l'arribada de migrants i refugiats que arriben des d'Àfrica o de donar sortida als que continuen retinguts a Grècia és una mostra que, en part, ja han guanyat.

VOX

Jorge Buxadé, diputat europeu per VOX

A les eleccions del 28 d'abril, Vox va irrompre amb 24 diputats i 2.677.173 vots. A les europees del 26 de maig va baixar, amb 1.388.681 vots i 3 eurodiputats. A les municipals va aconseguir 530 regidors arreu de l'Estat, dels quals només tres a Catalunya, tots al municipi de Salt.

Vox, amb una ideologia ultracatólica i un nacionalisme contrari a l'estat de les autonomies, aconsegueix aquest espai en quedar orfes una part dels votants del PP que, tot i no qüestionar el sistema democràtic, enyoren l'Espanya centralista del franquisme. I creuen

que Mariano Rajoy va ser massa tou amb el nacionalisme basc i català. Vox també es va beneficiar de la negativa de Rajoy a derogar la llei de l'avortament de Zapatero. Quan Manos Limpias va ser desarticulada per extorsions, l'advocat Javier Ortega Smith comença a posar querelles i ocupa hàbilment l'espai de l'acció popular en el judici del Procés, cosa que ha donat al partit una imprevista i oportuna rellevància mediàtica. I pel que fa a la immigració, rebutja la immigració africana o asiàtica, sobretot la islàmica, però és més favorable a la llatina, ja que la considera descendent de l'Imperi espanyol que enyora. En aquest sentit no és casualitat que el diputat barceloní de Vox sigui Ignacio Garriga, odontòleg de l'Opus Dei. La mare de Garriga va néixer a Guinea Equatorial quan era província espanyola, i per tant, per Vox era espanyola de ple dret. I el fet que el fill sigui catòlic de l'Opus, és la confirmació de l'èxit evangelitzador d'aquella expansió espanyola.

A les municipals, i de retruc a les europees, va treure molts menys vots que a les generals per la manca de cultura democràtica del pinyol de Santiago Abascal en la gestió del partit. A molts llocs de l'Estat, també a Catalunya, es van imposar des de l'executiva caps de llista aliens als grups locals que ja tenia Vox -aquí va passar amb gent de Plataforma per Catalunya-, cosa que va generar conflictes arreu. I l'executiva també va impedir als

El líder de VOX, Santiago Abascal.

Nombre de diputats al Parlament Europeu per partit	% de vot de cada partit al seu país
Partit Popular Europeu	
Fidesz. Hongria	
13	52,3%
Conservadors i Reformistes Europeus	
Demòcrates de Suècia	
3	15,4%
Fòrum per la Democràcia. Holanda	
3	10,9%
Partit dels Finlandesos	
2	13,8%
Partit Popular Danès	
1	10,7%
Llei i justícia. Polònia	
26	45,6%
Moviment Nacional Búlgar	
2	8,6%
Germans d'Itàlia	
5	6,4%
Aliança Nacional. Letònia	
2	16,4%
Europa llibertat i Democràcia Directa	
Partit del Brexit. Regne Unit	
29	35,3%
Alternativa per a Alemanya	
11	11,0%
Europa de les Nacions i les llibertats	
FPÖ. Àustria	
3	17,2%
Vlaams Belang. Bèlgica	
3	11,4%
Reagrupament Nacional. França	
22	23,3%
La Lliga. Itàlia	
28	34,3%
llibertat i Democràcia Directa. Rep Txeca	
2	9,1%
No inscrits	
Jobbik. Hongria	
1	6,4%
EKRÉ. Estònia	
1	12,7%
Alba Daurada. Grècia	
2	4,9%
Altres	
Vox. Espanya	
3	6,2%
Partiti Popolar la Nostra. Eslovàquia	
2	12,1%

caps de llista locals que fessin els seus propis programes adaptats als cada municipi. Van fer un programa genèric que parlava més de "Puigdemont a prisión", abaixar impostos, expulsar delinqüents estrangers i no a l'avortament, que de propostes municipals concretes.

Greta, papallones i justícia climàtica

Irma Ventayol

Coordinadora del Pla clima de Barcelona

Greta Thunberg. Manifestació pel clima a Brussel·les

Any 1972. Reunió anual de l'American Association for the Advancement of Science en el MIT. El matemàtic i meteoròleg Edward Norton Lorenz (1917-2008) pregunta a l'audiència: «pot l'aleteig d'una papallona al Brasil produir un tornado a Texas?».

Agost 2018. Suècia. Una adolescent seu cada dia sola davant el parlament suec durant tres setmanes per protestar contra la inacció del govern davant la crisi climàtica. Es diu Greta Thunberg. Comença l'efecte papallona.

La seva iniciativa acaba derivant en un moviment juvenil on cada divendres, estudiants de tot el món (i de retruc també adults) es mobilitzen sota el lema de #FridaysForFuture. Demanen als seus governs que facin el que sigui necessari per assolir els objectius de l'acord de París (no superar

2°C de temperatura mitjana de la Terra i fer tot el possible per no arribar a 1,5°C).

En un dels seus discursos més coneguts, a la COP24 de Katowice, la Greta va dir: “(...) no m'importa ser impopular. Em preocupa la justícia climàtica i el planeta viu. La nostra civilització està sent sacrificada, perquè un nombre molt reduït de persones continuen guanyant enormes quantitats de diners. La nostra biosfera s'està sacrificant perquè els habitants rics de països com el meu puguin viure en el luxe. Els sofriments de molts paguen pels luxes d'uns pocs.”

De què parlem quan parlem de (in)justícia climàtica?

La injustícia climàtica té a veure amb que aquells que són els menys responsables del canvi cli-

màtic són els que en pateixen les pitjors conseqüències. Té a veure amb temes globals i el repartiment injust d'emissions entre països, però també té a veure amb les desigualtats dins d'un mateix país, o dins d'una mateixa ciutat. Amb el lloc on has nascut. Té a veure amb la teva situació personal: amb la teva edat, gènere, color de pell, situació econòmica, salut o entorn social... Té a veure amb l'àvia que viu sola en un cinquè pis sense ascensor. Té a veure amb allò que condiona la nostra capacitat d'adaptació i de superació de les conseqüències negatives del canvi climàtic.

Si parlem d'injustícia climàtica a nivell global, parlem que només 5 països emeten gairebé el 60% de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH) mundials: Xina (30%), EEUU (14%), Índia (7%), Rússia (5%) i Japó (3%).

Si mirem aquestes dades per càpita, la cosa varia. Els països productors de petroli (Kuwait, Emirats Àrabs, etc.) generen emissions per sobre de les 20 tones de GEH/hab (Catar 37 tGEH/hab). També Canadà, Austràlia, Luxemburg o EEUU són països amb elevades emissions per càpita (més de 15 tGEH/hab). En canvi, països africans com Burundi, Congo o Mali no arriben a generar 0,05 tGEH/hab. Espanya emet 6 tones GEH/hab; el 0,8% de les emissions globals.

Un exemple d'aquesta injustícia climàtica global és el de les Maldives. Amb 428.000 habitants és responsable de l'emissió d'un 0.003 % dels GEH mundials; 9.917 vegades menys que la Xina. I paradoxalment, el canvi climàtic amenaça greument la seva existència. Segons el Banc Mundial l'any 2100, tot el país podria estar submergit a causa de l'augment del nivell del mar i desaparèixer.

L'huracà Katrina és un altre exemple de com els desastres del canvi climàtic no afecten igual a tota la població. El Katrina va ser el cinquè huracà més mortífer d'Estats Units. Hi hagué almenys 1.836 víctimes mortals i el seu cost es xifrà en 81.000 milions de dòlars. En aquest cas, el tema racial va ser un factor molt rellevant. Les comunitats afroamericanes disposen de menys ingressos, de manera que la majoria no disposava de vehicle privat i van tenir més dificultats per evacuar. Després de l'huracà, aquestes comunitats van resultar més afectades i molts d'ells no van poder re-

construir les seves cases. Mostra d'això és que 100.000 habitants afroamericans no van tornar mai a Nova Orleans després de l'huracà. Al districte 9, el més afectat i més pobre, només ha tornat el 36% dels residents.

El concepte d'injustícia climàtica també té a veure amb el que passa a nivell local. A Barcelona sabem que més d'un 10% de la població pateix pobresa energètica. Això vol dir que aquestes persones no poden satisfer les seves necessitats bàsiques en relació a l'aigua i l'energia. A l'hivern tenen fred i a l'estiu calor. No poden mantenir l'habitatge en unes condicions de climatització adequades i no disposen dels mínims d'aigua potable necessaris per garantir la salut.

També sabem que tot i que les

diferències als barris entre l'esperança de vida en funció de la renda ha disminuït, Ciutat Vella continua sent el districte que té l'esperança de vida més curta tant en homes (78,1 anys) com en dones (85,2 anys). Les dones es moren més per la calor que els homes. I alguns barris de la ciutat són més vulnerables a la calor que altres, ja que n'estan més exposats, tenen menys espais verds, els edificis són de menys qualitat i tenen un nivell socioeconòmic més baix.

La injustícia climàtica té a veure en com i on s'actua. A nivell global cal reparar i compensar els danys ambientals i socials creats, transferir tecnologies eficients i repartir les emissions de manera més equitativa. I de manera vinculant jurídicament. A nivell local calen programes transversals

que redueixin les desigualtats socioeconòmiques i programes específics que prioritzin les actuacions en els barris més desfavorits i a certs col·lectius de persones, com la gent gran. Les mesures de mitigació i adaptació al canvi climàtic han d'integrar la vessant social per a que siguin justes i eficaces. I cal afavorir la participació d'aquests col·lectius més vulnerables al clima en la presa de decisions.

A Barcelona s'està treballant en una xarxa d'espais de refugi climàtic per quan hi hagi una onada de calor, poder oferir un espai amb unes condicions de confort climàtic interior adequat. Per exemple, biblioteques, parcs i jardins, casals, escoles durant els caps de setmana... i també cine-

mes, museus, centres comercials, piscines, etc.

Un altre exemple a la ciutat són els punts d'assessorament energètic, un servei gratuït de l'Ajun-

tament on s'ofereix informació, atenció i intervenció perquè les persones puguin exercir els seus drets energètics i les companyies no els puguin tallar els subministraments bàsics. També ofereixen assessorament per reduir els consums als habitatges. L'any 2018 es van atendre 3.500 persones cada mes (gairebé el doble que l'any anterior), es van ajustar 1.425 potències i es van tramitar 1.200 bons socials.

El 15 de març de 2019, el que va començar amb la protesta d'un adolescent s'ha traduït en vagues a 135 països, en més de 2.300 ciutats mobilitzades arreu del món i gairebé 2 milions d'estudiants participant-hi. L'efecte Greta s'ha unit a sinèrgies amb altres moviments com l'Extinction Rebellion, sorgit al Regne Unit i basat en la desobediència civil no violenta, que actualment consta de 340 grups locals a 50 països del món. Fruit de les seves protestes, el Regne Unit va ser el primer país del món en declarar l'emergència climàtica, seguit d'Irlanda i Catalunya, i molts altres governs locals i entitats, com la UPC.

Ha aparegut una papallona que ha canviat el paradigma. Com diu la Greta, hem d'actuar com si casa nostra s'estigués cremant.

I en resposta a la pregunta de l'Edward Lorenz: Sí, l'aleteig d'una papallona a Suècia pot produir un tornado a tot el món.

El arte de la provocación

Un Estado que, sin ningún motivo real, denuncia un acuerdo internacional de desarme que negoció durante mucho tiempo, ¿puede a continuación proferir una amenaza de agresión militar a otro Estado signatario? ¿Puede ordenar a los demás países que se alineen con sus posiciones caprichosas y bélicas porque, en caso contrario, también sufrirán sanciones exorbitantes? Cuando se trata de Estados Unidos, la respuesta es “sí”.

En resumen, carece totalmente de utilidad perder el tiempo estudiando las razones esgrimidas por la Casa Blanca para justificar su escalada contra Irán. Podemos suponer que John Bolton, asesor de Seguridad Nacional del presidente Donald Trump, y Michael Pompeo, secretario de Estado, han confiado a los diplomáticos y a los servicios de inteligencia estadounidenses una misión del tipo: “Buscad pretextos, yo me encargo de la guerra”.

A Bolton no le falta experiencia ni constancia. En marzo de 2015, cuando su fanatismo a favor de la invasión de Irak menoscabó su in-

fluencia, publicó en *The New York Times* una tribuna titulada: “Para detener la bomba iraní, hay que bombardear Irán”. Tras haber asegurado que Teherán nunca negociaría el final de su programa nuclear, concluía: “Estados Unidos podría realizar un minucioso trabajo de destrucción, pero solo Israel puede hacer lo que es necesario. (...) El objetivo será el cambio de régimen en Teherán” (1).

Unos meses más tarde, todas las grandes potencias, incluyendo a Estados Unidos, firmaban un acuerdo nuclear con Irán. Según el Organismo Internacional de Energía Atómica, Teherán respeta escrupulosamente sus términos. Sin embargo, Bolton no da su brazo a torcer. En 2018, superando las posiciones belicistas del Gobierno israelí y de la monarquía saudí, insistía más que nunca en su “cambio de régimen”:

“La política oficial de Estados Unidos -escribía- debería ser el final de la revolución islámica iraní antes de su cuarenta aniversario. Limpiaría la deshonra de haber tenido a nuestros diplomáticos retenidos como rehenes durante 444 días. Y esos antiguos rehenes podrían cortar la cinta durante la inauguración de una nueva embajada en Teherán” (2).

El actual presidente de Estados Unidos hizo campaña contra la política de “cambios de régimen”, es decir, de las guerras de agresión estadounidenses. Así pues, no siempre lo peor es cierto, o al menos todavía. No obstante, la paz debe de ser muy frágil para que parezca depender así de la capacidad de Trump para controlar a los asesores enfurecidos que ha elegido. Al asfixiar económicamente a Irán con la colaboración de las capitales y de las grandes empresas occidentales (presionadas y sumisas), Washington asegura que su embargo obligará a Teherán a capitular. En realidad, Bolton y Pompeo no ignoran que esta misma estrategia de guerra económica fracasó en Corea del Norte y en Cuba. Por lo tanto, esperan más bien una reacción iraní que presentarán a continuación, triunfalmente, como una agresión que requiere una “réplica” estadounidense.

Condicionamientos, falseamientos, manipulaciones, provocaciones: después de Irak, Libia y Yemen, los neoconservadores han elegido a su presa.

(1) John Bolton, “To stop Iran’s bomb, bomb Iran”, *The New York Times*, 26 de marzo de 2015.

(2) John Bolton, “Beyond the Iran nuclear deal”, *The Wall Street Journal*, 15 de enero de 2018

Editorial de Serge Halimi, Director de *Le Monde diplomatique*.

junio de 2019

“Le monde diplomatique en español”

DIA MUNDIAL DEL MEDI AMBIENT

Aquest dia va ser instituït per les Nacions Unides per alertar sobre la degradació ambiental i donar a conèixer les necessitats de preservar i millorar el medi ambient. Es va escollir aquesta data perquè aquest dia s'havia iniciat la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient Humà, celebrada a Estocolm el 1972, a partir de la qual es va crear el Programa de les Nacions Unides pel Medi Ambient (PNUMA).

El Dia Mundial del Medi Ambient (DMMA) es produeix el 5 de juny de cada any, és el principal vehicle de les Nacions Unides per fomentar la sensibilització i l'acció a nivell mundial per a la protecció del nostre medi ambient. Realitzat per primera vegada el 1974, ha estat una campanya insígnia per a la sensibilització sobre les noves qüestions ambientals de la contaminació de la mar i l'escalfament global, amb el consum

sostenible i delictes contra la natura. MIE ha crescut fins a esdevenir una plataforma global per a la difusió pública, amb la participació de més de 143 països cada any. Cada any, té un tema nou que les grans corporacions, ONG, comunitats, governs i celebritats de tot el món adopten per promoure causes ambientals.

La lluita contra la contaminació de l'aire serà protagonista del 5 de juny, Dia Mundial del Medi Ambient 2019, i la Xina serà l'amfitrió global de la celebració.

El Dia Mundial del Medi Ambient 2019 instarà els governs, la indústria, les comunitats i els individus a tot el món a unir-se per explorar les solucions a aquest problema global a través de les energies renovables i les tecnologies sostenibles.

- 92% dels habitants del món no respira aire net.
- La contaminació de l'aire li costa a l'economia global US

\$ 5 bilions cada any a causa de les despeses en assistència social.

- S'estima que la contaminació per ozó a nivell de terra reduirà el rendiment dels cultius bàsics 26% el 2030.

"SOSTENIBLE" revista de la Diputació de Barcelona

dimecres, 5 juny, 2019, Dia Mundial del Medi Ambient

Ruanda: suspès en drets humans, aprovat en millores socials

Antoni Castel

Grup d'Estudi de les Societats Africanes (GESA) Universitat de Barcelona

Èxode de refugiats cap a Goma, Kivu Nord, Zaire en aquells moments.

En l'any que es compleixen els vint-i-cinc del genocidi contra els tutsis, un fet commemorat al llarg del mes d'abril, Ruanda presenta bones dades socials, però molt dolentes pel que fa al respecte als drets humans bàsics. Ni els més aferrissats detractors del president Paul Kagame poden negar les millores en els paràmetres socials, perquè les estadístiques de les organitzacions internacionals (OMS, FAO, BM) certifiquen una disminució de la pobresa i de les morts d'infants, un augment de l'esperança de vida i de l'accés a l'educació primària, sobretot entre les noies, així com l'arribada de les dones a càrrecs polítics (són majoria al Parlament), la funció pública i la direcció d'empreses estatals. Hi ha menys corrupció, segons l'organització Transparència Internacional, i la gestió és de les millors del continent, d'acord amb l'Índex Mo Ibrahim.

En 25 anys, el govern, en mans del Front Patriòtic Rwandès (FPR), ha reconstruït un país que estava en ruïnes per la guerra i el genocidi, en què van morir

850.000 persones en tres mesos. Arribat al poder a Kigali el juliol de 1994, el FPR, fundat a Uganda per un grapat d'exiliats tutsis que havien fet carrera militar amb la guerrilla del president ugandès Yoweri Museveni, va capgirar tant l'ordre intern com l'extern. El règim hutu, que havia governat el país des de 1961, un any abans de la independència de Bèlgica, va ser substituït per un poder que es presentava plural, en una aliança entre el FPR i petits partits, però que estava dominat per Kagame i el nucli dur, en bona part tutsi, arribat

d'Uganda.

El nou règim va deixar clar des de bon principi que faria justícia, qualificada com "justícia dels vencedors" per part de l'acadèmic Mahmood Mamdani. Desmantellat el sistema judicial per la fugida dels magistrats, principalment hutus, els primers judicis van haver d'esperar, mentre s'amuntegaven desenes de milers de presos, la majoria mantinguts a la garjola sense una acusació formal. Es van arribar a aplicar penes de mort als primers condemnats pel genocidi, una pena màxima abolida posteriorment pel Parlament. Les darreres execucions es van registrar el 1998. Per accelerar els processos, es va recórrer als tribunals tradicionals gacaca, que fins i tot en l'època colonial dirimien en la comunitat petits delictes, com el robatori de bestiar. Pels gacaca -n'hi havia un miler per tot el país-, van fer desfilar en audiència pública els acusats, jutjats per uns membres del tribunal que havien estat elegits per sufragi universal. Al mateix temps, a Arusha (Tanzània), el Tribunal Penal Internacional per a Ruanda (TPIR), creat per les Nacions Unides, jutjava els alts càrrecs hutus i inductors del genocidi, entre els quals des-

Centre de convencions de Kigali

Augustin Bizimungu al TPIR

taaven persones vinculades a la Ràdio Televisió Lliure de les Mil Colines (RTL), el principal mitjà de l'odi.

En la justícia transicional no hi havia espai per a la indulgència, en considerar el FPR que els actes de genocidi, i no solament la mort, sinó també la violència sexual, eren uns delictes monstruosos. Calia pagar una pena de presó i fer públics els processos amb l'exhibició dels botxins. Per això, al Govern ruandès no li va agradar que la seu del TPIR s'establís a Arusha, a Tanzània, a centenars de quilòmetres de Kigali, fora de

l'abast dels ruandesos. Una vegada arrencat el treball del TPIR es van evidenciar les notables diferències de Kagame amb el TPIR, sobretot amb la fiscal Carla Del Ponte, que insistia en jutjar també les matances comeses pel FPR als camps de refugiats.

El model sud-africà quedava molt lluny. A Ruanda, el nou règim, arribat amb una victòria militar, mai va considerar l'amnistia, com la concedida per la Comissió de la Veritat i la Reconciliació (CVR) als policies i polítics que van participar en la repressió contra els sospitosos de llui-

tar contra l'apartheid. Si a la Sud-àfrica de l'arc de Sant Martí n'hi havia prou que els agents de l'apartheid demanessin perdó davant les seves víctimes, a Ruanda calia complir una pena i passar després pels camps de reeducació.

En paral·lel als judicis, que ja s'han acabat, tant al TPIR com a Ruanda, es posaven les bases de la reconciliació, feta des de dalt, per un FPR que aconseguia frenar la guerrilla hutu instal·lada a l'est de la veïna República Democràtica del Congo (de nom Zaire fins al 1996) i participava activament en la caiguda del règim de Mobutu Sese Seko, tot donant suport a la insurrecció de Laurent Désiré Kabila.

Una intervenció al Congo que ha estat una constant des del canvi de règim a Kigali. L'operació Turquesa, encapçalada per França, havia permès que desenes de milers d'hutus s'arreglessin als camps de refugiats, sobretot als voltants de la ciutat de Goma. Però també havien passat la frontera bona part dels membres del derrotat Govern hutu i les seves milícies que havien comès el genocidi. Per al FPR, controlar l'est del Congo s'havia convertit en vital per a la seva seguretat, ja que des d'allí sor-

La fugida de l'horror

Judici dels tribunals comunitaris (gacaca). Febrer de 2003 al sud de Ruanda

tien els escamots que cometien accions a Ruanda. Les incursions del FPR van ser molt criticades per les organitzacions de drets humans, que el responsabilitzaven de cometre crims de guerra i participar en el saqueig dels recursos naturals, en especial del coltan. De fet, l'anomenat informe Gersony, elaborat per Robert Gersony el 1994, documentava la mort de milers d'hutus a mans del FPR. Malgrat ser un encàrrec de les Nacions Unides, l'informe no es va presentar mai oficialment. I un altre informe, conegut com Mapping, denunciava els excessos de l'exèrcit rwandès a l'est del Congo fins al 2003.

La reconciliació passava per l'adopció d'una nova identitat, la ruanditat, en la qual s'haurien d'identificar tots els rwandesos. Si la politització i instrumentalització de l'ètnia havien conduït al desastre, calia dur a l'àmbit privat la pertinença hutu o tutsi. La primera mesura va ser eliminar la menció de l'ètnia al document d'identitat, que havia estat introduït pels belgues els anys 30. L'adopció de la ruanditat, pregonada als quatre vents, i el nou document anaven acompanyats d'una legislació que castigava amb severitat l'exaltació de la identitat, menystenir el genocidi i fomentar la divisió. Així, va desaparèixer de la vida pública l'adscripció identitària,

malgrat ser un país petit en el qual tothom coneix la pertinença de cadascú. I tothom sap que el nucli dur del FPR, en el qual figuren les persones de confiança de Kagame que l'acompanyen des d'Uganda, està format per tutsis. Tanmateix, cal reconèixer la capacitat del president de coaptar els hutus, que arriben a ocupar alts càrrecs, fins i tot en Defensa, i fan bons negocis en un país estable políticament, de creixement econòmic sostingut.

Per l'oposició, la legislació planejada com una amenaça, ja que ha estat utilitzada per desfer-se de polítics que despuntaven, com fou el cas de Pasteur Bizimungu, un hutu que fou president

del juliol del 1994 al 2000, "pres de consciència" per Amnistia Internacional durant els anys que va romandre a la presó. Un altre va ser el d'una dirigent també hutu, Victoire Ingabire, detinguda el 2010, poc després d'arribar al país, acusada de tenir lligams amb un grup rebel i minimitzar el genocidi. Cap dels dos, Bizimungu i Ingabire, no van complir totes les penes en ser alliberats per una decisió del president Kagame.

En aquests 25 anys els casos de polítics que han acabat a la presó són nombrosos, com han denunciat en el seu moment Amnistia Internacional i Human Rights Watch (HRW). Els periodistes no

Paul Kagame, el autòcrata president de Ruanda

Soldado del frente patriótico ruanda hace guardia en lugar del accidente aéreo que falleció el presidente ruandes Juvénal Habyarimana

estan millor. En la Classificació Mundial del 2019 de Reporters sense Fronteres (RSF), Ruanda ocupa el lloc 155 de 180. Per darrere, a l'Àfrica només es troben Burundi (159), Somàlia (164), Guinea Equatorial (165), Sudan (175) i Eritrea (178). El primer país africà de la llista és Namíbia (23), seguit de Cap Verd (25). Segons RSF, en els darrers 20 anys han estat assassinats 8 periodistes i 35 han estat obligats a exiliar-se.

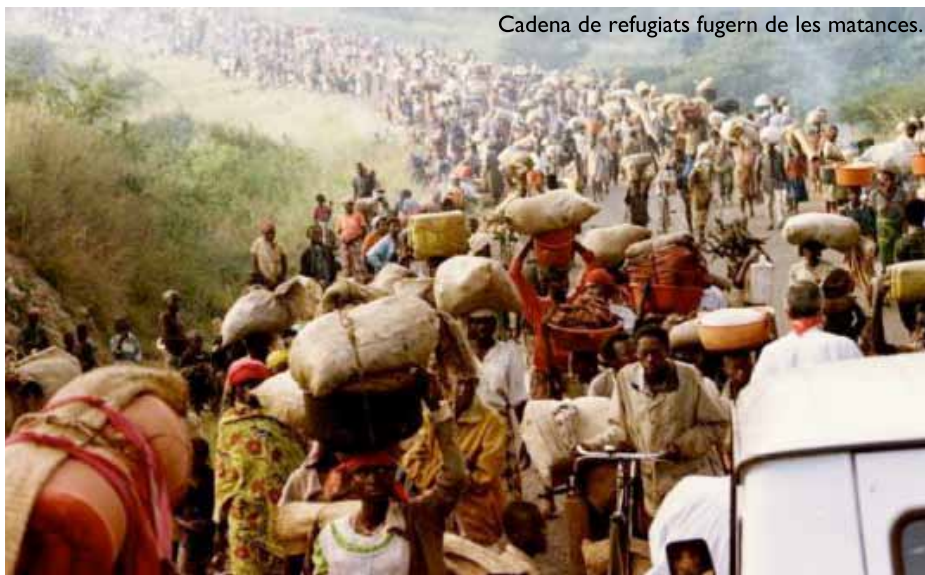
No s'admet tampoc la dissidència dels companys de viatge de Kagame, els que estan en el FPR des de la seva creació a Uganda. En un règim hermètic com el ruandès, és molt difícil saber què es cou en el nucli dur; se sap, però, que els que desafien el lideratge de Kagame ho paguen car. Per exemple, Patrick Karegeya, excap dels serveis secrets, va ser estrangulat en un hotel de Johannesburg la nit de Cap d'Any del 2013. Distanciat de Kagame, Karegeya va fundar el Congrés Nacional de Ruanda (CNR), un grup al qual s'acusa de cometre atemptats a Kigali, i es va exiliar a Sud-àfrica. Tres anys abans, també a Sud-àfrica, el general Kayumba Nyamwasa, excap de l'exèrcit ruandès, havia estat apunyalat al carrer. Va sobreviure. A finals de maig del 2019, un altre membre del CNR, Camir Nkurunziza, va ser assassinat a Ciutat del Cap. Tots tres

casos, però en especial la mort de Karegeya, van refredar les relacions diplomàtiques entre els dos països per les evidències de la participació d'agents rwandesos en els atacs. Com si fos un advertiment, el mateix Kagame va declarar en ser preguntat per la mort de Karegeya: "Qui traeix el país, ho paga, us ho asseguro".

Malgrat les denúncies de les organitzacions de drets humans, el president Kagame s'ha guanyat el respecte al continent i manté bones relacions amb els Estats Units. A l'Àfrica ho ha aconseguit en implicar-se en el futur de la Unió Africana (UA), tot participant en missions de pau (al Darfur, Unamid, i a la República Centreafricana, Minusca) i en la presidència de l'ens panafricà (l'any 2018), impulsant la seva

reforma i la creació d'un mercat comú intern. Els Estats Units són el gran valedor. La diplomàcia estatunidenca sovintea les crítiques a les violacions dels drets humans, però li continuen donant suport en considerar Kagame una garant d'estabilitat en una regió convulsa, amb un est del Congo en conflicte permanent i un Burundi en crisi.

El protagonisme dels Estats Units és una de les conseqüències del canvi de règim el 1994. De peó dels interessos francesos a la regió dels Grans Llacs, subordinat al Zaire que presidia Mobutu Sese Seko, Rwanda va passar a ser un estret aliat dels Estats Units, amb influència en la política congoleesa, i més obert a l'est anglòfon (Uganda, Tanzània i Kenya). El gran perdedor del canvi geoestratègic va ser França, que va apostar per un règim hutu que va acabar sent derrotat militarment el juliol de 1994. Amb França, les relacions són explosives, per la negativa de reconèixer el seu paper en el genocidi i per obstaculitzar el lliurament a la justícia de dirigents hutus que viuen en territori francès, entre els quals destaca Agathe Habyarimana, vídua del president Juvénal Habyarimana. El 1994, França no tan sols va perdre un peó incondicional, sinó que va perdre la seva influència cultural, quan el francès va ser relegat a tercera llengua oficial, després del kinyarwanda i l'anglès.

Cadena de refugiats fugern de les matances.

La diversitat a Catalunya: Una mirada crítica a la defensa dels drets humans

Susan Kalunge

Afrofeminista, jurista, activista antiracista i membre del Consell de SOS Racisme

A l'imaginari col·lectiu tenim molt clar i molt arrelat que Catalunya és una terra d'acollida, que a casa nostra es respecten els drets humans i es defensa la diversitat, que el sistema funciona i dona resposta als diferents reptes que estem afrontant com a societat. I una part d'aquesta afirmació segurament sigui certa però també sabem que no tot són flors i violes.

Seguim immerses en una lògica que és hereva d'un passat racista i colonialista. Però, per poder avançar, el primer pas és reconèixer-ho. Pel contrari, no reconèixer aquest fet dificulta la capacitat de desconstruir les diferents mesures polítiques existents i provoca que el racisme institucional encara estigui present perquè hi existeix una normalització col·lectiva del racisme que dificulta la seva eradicació.

Un altre factor important és la connivència dels poders públics

que vulneren o no defensen els drets de la ciutadania. La conseqüència d'aquesta realitat és esfereïdora perquè comporta que el racisme no es denunciï. Segons l'informe anual de SOS Racisme¹ durant l'any 2018 un 52% de les situacions de racisme no van ser denunciades, de les quals, un 36% va ser per desmotivació de la víctima que va decidir no denunciar per la manca de confiança en el sistema, per pensar que no servirà per a res o per por.

Amb aquestes dades podem copsar que la situació és molt més complexa.

La diversitat i la seva protecció passen per moments molt delicats i d'especial transcendència, ja que la recent aparició de partits polítics d'extrema dreta a la palestra política -VOX, per exemple- constitueixen un altaveu dels discursos d'odi. La manca de protecció judicial dels discursos que podrien ser constitutius de delic-

te d'odi demostren una manca de voluntat política, val a dir. L'odi s'escampa molt ràpid i aquí tenen un paper rellevant els mitjans de comunicació que sovint han provocat -de manera intencionada- la criminalització de determinats col·lectius, tot atemptant contra la seva dignitat.

L'odi sembla que dona rèdit polític i sembla que és efectiu. No és casualitat que segons l'informe que les agressions racistes entre particulars l'any 2018 constitueixin un 28% del total. I quan escampes odi reculls odi. Els discursos polítics i mediàtics es converteixen en la "legitimació social" i en el beneplàcit posteriorment poden materialitzar-se en agressions basades i prèviament recolzades en base als discursos discriminatoris anteriors. És molt greu ja que la inacció de les administracions afavoreix de manera clara que es creï aquest

¹<http://www.sosracisme.org/invisibles-informe-2018-sobre-lestat-del-racisme-a-catalunya-2>

**LA HAWA I LA LAIA
TENEN LA MATEIXA FORMACIÓ,
PERÒ TINDRAN LES MATEIXES
OPORTUNITATS LABORALS?**

LA DIVERSITAT ets tu

Anys per la superació del racisme - Pla de l'Estany 2019

escenari perfecte de tensió social i que legitima el racisme social com a única resposta davant d'una suposada situació de mal-estar social.

No veiem que la diversitat estigui ben representada. Pensem en les representants escollides en les últimes jornades electorals i en tindrem la resposta. Pensem en la televisió que veiem, en les ràdios que escoltem, pensem en els serveis públics que gaudim. Hi ha diversitat?

Malauradament la resposta no és positiva ja que la situació real és que la societat està conformada per persones de bagatges i orígens culturals diferents però a les esferes de poder institucional o de reconeixement social no les hi trobem. Aquesta situació

- anomenada “sostre de vidre”
- és una conseqüència més del racisme institucional que és ben present a casa nostra. La conseqüència immediata és la manca de referents tan necessaris per una comunitat.

Sabem que a Barcelona, l'anomenada “ciutat refugi”, la situació no és tan amable com ens volen fer creure. Em refereixo, per exemple, a la situació de les persones que es dediquen a la venda ambulants no autoritzada. Tot i que s'ha despenalitzat l'activitat, els maners segueixen patint una persecució policial i judicial i una criminalització mediàtica ferotge. El col·lectiu va participar a una entrevista-debat a les últimes eleccions municipals, els vedadors ambulants van preguntar

als i les candidates alcaldables de Barcelona quines serien les polítiques que posarien en marxa i van exigir solucions des d'una perspectiva de defensa dels drets humans.

Un altre indicador preocupant és la situació dels i de les menors no acompanyades que arriben a Catalunya. El sistema de protecció institucional no funciona i genera una successió de situacions d'injustícia, desempara i vulneració de drets humans que afecten els i les joves migrants. Com a país d'acollida i de protecció de la diversitat no podem permetre que s'estigmatitzi tot un col·lectiu i se'ls hi vulnerin els drets. Fets tant greus com els atacs a centres de menors a Castelldefels i altres municipis no es poden tolerar. Per això, hem d'exigir a les administracions competents en la matèria (des de nivell més global fins a un nivell local) que articulin els mecanismes de protecció necessaris per fer prevaldre sempre l'interès dels i de les menors tal i com marca la normativa internacional en defensa de la infància de la qual l'Estat espanyol en forma part. També, hem d'exigir que les administracions duguin a terme les mesures pertinents per no validar el racisme social que es veu emparat en aquest racisme institucional que les mateixes institucions públiques reproduïxen.

La diversitat no està garantida si hi ha una part de la població expressament exclosa en les decisions polítiques. Hem passat uns mesos de cites electorals que han deixat palès que hi ha una discriminació clara cap a la població que no té la nacionalitat espanyola amb la intenció que no participin en les decisions que els hi afecten. Per això, és urgent que la població en general reivindicui el reclam per deslligar el dret al vot (dret a sufragi actiu i passiu) de la nacionalitat i vincular-lo a la residència.

No tindrem una societat veritablement diversa si no permeten

2) http://www.sindic.cat/site/unitFiles/4156/Resum%20executiu_cat.pdf

que totes les veïnes i veïns participin en igualtat.

Per una altra banda, si posem el focus en l'educació ens trobem una situació alarmant. Segons el Síndic de Greuges² la segregació escolar és, des de fa anys, una qüestió que urgeix parar-hi atenció. Estableix que hi ha una manca d'avenços estructurals en la reducció dels desequilibris en la composició social.

La segregació escolar té un efecte pervers ja que provoca la "guetificació" de les zones i de les escoles on van els nens i nenes d'origen no autòcton o de famílies no autòctones i crea l'escenari perfecte per la criminalització de determinats col·lectius. Hi ha una manca de polítiques clares i valentes per part del Departament d'Ensenyament en contraposició de les iniciatives d'èxit que els i les professionals han aconseguit per revertir a situació i si més no, per intentar pal·liar els devastadors efectes a nivell socioeducatiu de molt infants i adolescents. Una altra realitat sovint no massa coneguda - i que passa a molts municipis de Catalunya i que afecta directament la cohesió social - és la denegació sistemàtica en l'accés a drets socials com ara, el dret a l'accés a l'habitatge, a la salut, a l'educació, etc. També ho és la denegació del dret d'accés a locals d'oci per motius racistes que afecta molts i moltes joves (fins i tot, menors d'edat).

Tanmateix, ens trobem que els cossos de seguretat continuen realitzant identificacions policials per perfil ètnic (clarament il·legal i que vulnera els drets

humans). Aquesta pràctica ens envia un missatge clar: la diversitat d'origen ètnic, segons quina sigui, no és benvinguda. Per això, milers i milers de persones s'han vist parades per la policia sostingudes per l'únic motiu que "donaven el perfil", és a dir, que els van identificar només pel seu origen i la seva aparença.

Per tant, una veritable ciutat diversa i d'acollida no pot permetre aquesta pràctica il·legal i de vulneració de drets humans.

No ens oblidem tampoc que a Barcelona, a la Zona Franca³, encara a hores d'ara hi ha un CIE (centre d'internament d'estrangers). Un centre racista de detenció on sistemàticament es vulneren els drets humans de les persones que es troben privades de la seva llibertat i a l'espera de ser deportades als seus països d'origen - pel sol fet de trobar-se en situació administrativa irregular sense haver comès cap delictes - i que és un exemple més de les polítiques migratòries racistes que desenvolupa l'Estat espanyol.

La situació és alarmant. Servicio Jesuita a Migrantes (SJM) denuncia en el seu informe⁴ que el 2018 fins a 89 menors van ser internats en un CIE - tot i que la normativa ho prohibeix expressament -. Aquesta xifra suposa un increment de quasi el doble, ja que l'any 2017 van ser 49 els i les menors d'edat internades en un CIE. Per garantir la cohesió social i protegir la diversitat cultural present als nostres barris hem de d'exigir, també, la derogació immediata de la Llei d'Estrangeria que condemna als marges a miler

i milers de veïns i veïnes a la precarització laboral i que comporta la vulneració dels seus drets i llibertats⁵.

Però hi ha motiu per l'esperança. Tenim una societat civil empoderada i ben organitzada que dedica el seu temps, la seva energia, que fins i tot, si cal, hi posa el cos per a combatre i plantar cara a l'odi i a les discriminacions⁶.

I tot i que, els moviments socials de base gaudeix de bona salut hem de seguir exigint que les administracions responguin amb mesures i polítiques valentes.

No podem permetre que la protecció de la diversitat i la defensa dels drets humans quedi en paper mullat i esdevinguin lemes per "maquillar" la imatge de la ciutat i amagar les realitats i les vulneracions de drets que afecten de manera molt directa una part de la nostra població. Per tant, les administracions són responsables de manera activa o per omissió per no executar les mesures necessàries per garantir la diversitat als nostres municipis.

Per tot això, estem encara molt lluny de ser una societat veritablement d'acollida que defensa la diversitat, les llibertats i els drets humans.

Davant la intolerància i l'odi en contra la diversitat: No passaran!

3) En total hi ha set a tot l'Estat espanyol.

4) <https://sjme.org/wp-content/uploads/2019/06/Informe-CIE-2018-SJM.pdf>

5) Vegeu la Plataforma "Tancarem el CIE" <http://tancaremlecie.cat/>

6) A Catalunya hi ha una llarga tradició de moviments socials. La societat civil organitzada s'ha organitzat per a fer front a tot tipus de reivindicacions socials.

Lafede.cat no és un domini d'Internet

entrevista a Pepa Martínez, directora de Lafede.cat

entrevista

per Josep Ramon Giménez

La Pepa va començar fa 23 anys el seu camí en el món de la cooperació internacional quan se'n va anar a Mèxic com a voluntària de llarga durada en uns projectes d'educació de SETEM sobre drets humans, amb camperols i indígenes de la zona de Campeche i Chiapas. Va fer el seu recorregut durant uns anys, sempre lligada al món de l'educació, amb Medicus Mundi, Entrepobles, Veterinaris sense Fronteres i Cooperació. Va estudiar a l'Escola de Cultura de Pau i va acabar marxant al Sudan, a la zona de Darfur, fent feines de logística en sanejament que portava la Creu Roja. Però com que li tirava més la cooperació, es va embarcar en un projecte a Colòmbia treballant en desplaçaments de comunitats per la conca del riu Magdalena. Va entrar a la Federació d'ONG pel Desen-

volupament, va participar en el procés de discurs intern que va prendre camí cap a l'aliança amb les federacions de Pau i Drets Humans, l'embrió de la fusió en l'actual Lafede.cat, de la qual és directora.

Si jo li dic a alguna persona aliena al sector social el nom de Lafede.cat no entén de què es tracta.

Si te l'haig de definir, Lafede, stricto sensu, és la Federació d'ONG Catalanes de Justícia Global. I el més interessant és que vam passar de fusionar tres federacions (pau, drets humans i cooperació), que hauríem tingut un nom terriblement llarg, a iniciar un procés de repensar-nos. Un procés que té molt a veure amb la crisi financera, que es comença a fer notar ben forta el 2012, i amb la crisi d'identitat que patim a partir del 15-M. I que ens deixa aquests debats sobre quin paper tenen les entitats, sobre si estem allunyades de la realitat local mentre estem fent feina al sud, sobre la dependència de fons

públics... I això d'ONG es començava a criticar, ens queia aquest adhesiu automàtic del bonisme. Aquesta crisi que ja venia agafant cos, crec que en el 2012 s'accelera. Llavors, amb la fusió, les juntes de les tres federacions es replantegen què volen ser, perquè no poden ser la suma de tres, perquè es produeix un canvi de discurs i de paradigma que fa que les entitats hagin d'anar cap a un altre lloc. I utilitzem el 2013 i el 2014 per repensar-nos i preguntar-nos si som una plataforma, una xarxa, una federació, entitats, ONG, col·legues que hem coincidit aquí... i què volem ser? Si d'acció, de denúncia i quina diferència hi ha entre nosaltres i la Taula del Tercer Sector, per exemple. I d'aquí neix la idea de la Federació d'Organitzacions -no ONG- per la Justícia Global.

I a qui ha beneficiat més aquesta fusió, a les mateixes organitzacions o a la gestió administrativa?

Segurament a totes dues. Perquè l'ajuntament, que en aquell moment finançava les tres federacions, passava a tenir un sol interlocutor. Però crec que a qui més ha beneficiat és a nosaltres, perquè en el moment en què les entitats marquen el rumb, canviar el paradigma deixant enrere un discurs que ja sonava antic, en realitat estem arrossegant la mateixa administració. I un canvi molt clar és l'Ajuntament de Barcelona, que a partir de 2015, quan entra el nou equip, i nosaltres introduïm el concepte de justícia global, ells també comencen a fer-se'l seu. I a més, ens convertim en punta de llança en el sector per dir cap a on han d'anar altres coordinadores autonòmiques

Però, a més, a partir d'aquest moment Lafede comença a tenir un paper d'incidència més gran, no només cap enfora, sinó cap a l'interior de les entitats federades.

Quan vam fer la fusió vam passar una enquesta en la qual preguntàvem si

érem més d'acció o de justícia. Bé, no dèiem de justícia, preguntàvem quin era el rol que volien per Lafede, si tenir serveis més barats o tenir contactes per tenir aquest tipus de serveis. I les entitats van dir clarament que no, que no volien formació, ni serveis, que no vol dir que no en fem, però que no era la principal necessitat. Demanaven principalment un espai per fer xarxa, per coordinar-se i conèixer-se. Aquesta crec que va ser la primera petició, i la segona, un espai per representar-nos i sentir-nos representats. La federació és d'entitats mitjanes. Tot i que hi ha entitats petites i grans, el gruix el forma una entitat que té un mínim d'estructura, i està patint les subvencions, els plans directors, etc. I vol tenir-hi un peu perquè això es faci de determinada manera. De vegades aquesta força no la té sola i necessita de la federació. Aquest és el gran paper que fa. Des del moment que treballes en grups de treball, que estàs veient que els temes no es pensen des de la mateixa entitat, sinó com a sector, comences a sentir els altres i t'adones que el que diuen també és interessant. Una altra de les demandes que ens arriben de les entitats és "impulseu aquest discurs, perquè aquest discurs nosaltres el tenim, però encara no des d'una perspectiva global". Des de la federació, el fet d'aglutinar tot això, ens permet veure-hi més enllà.

Podem dir que les comissions o eixos de treball poden ser considerades l'ànima de Lafede?

Totalment d'acord. Crec que sense

els eixos seriem una altra cosa, com un centre d'estudis, o més aviat un centre de recerca o de coneixement. I no és aquesta la nostra missió. La idea no és que Lafede sigui simplement un centre d'analistes que crea discurs, sinó que aquest discurs surti de la base a través de grups de treball, eixos, comissions, com se'ls vulgui dir. I és d'aquí d'on surt la demanda, la necessitat i el discurs va creixent.

Perquè hi ha diverses organitzacions que coincideixen en els objectius: migracions, feminismes...

Exacte. L'exemple de migracions és molt significatiu, perquè aquest grup comença amb la crisi dels refugiats i al cap d'un any diuen que això no té sentit i que no treballaran per a refugiats només. S'alimenten de diferents discursos com el dret de mobilitat i comencen a parlar de migracions. I ara s'està parlant ja de colonització. O sigui, que el discurs evoluciona, perquè són les mateixes entitats les que el treballen.

No totes, però, tenen la mateixa activitat, el mateix encaix.

No, perquè s'ha de ser realista: unes van més avançades i altres tot just comencen. De vegades ho assumim com a punta de llança i de vegades diem que, encara que nosaltres ho veiem molt clar, ens adonem que si anem cap a on nosaltres creiem estarem sols, i aleshores ho aturem. Cal estar atentes al ritme, que pot anar canviant.

I el flux va de Lafede cap a l'entitat

o de l'entitat cap a Lafede?

Et diria que fins ara, que hem estat en període de repensar la nostra estructura interna, hem treballat en una estructura de piràmide: junta, equip tècnic, comissions... com si tot estigués molt organitzat així, però en realitat és un transvasament de persones continu. Unes vegades les propostes venen de comissions, i altres vegades venen de l'equip tècnic o de la junta. Tot això, si qualla, és perquè hi ha base, i si no, doncs no qualla. Per decret no funciona res.

La força d'aquests eixos depèn de les persones i de les entitats que en formen part, no?

Sí, totalment. Sense una base i sense gent que estigui motivada, no funciona.

Des de Lafede s'ha fet una tasca important en la creació d'un llenguatge sectorial. S'ha avançat en l'estil, en els conceptes, en valors... S'ha acabat encunant el concepte de justícia global que ha estat assimilat per totes les entitats. Com valors aquesta transformació, aquesta evolució de llenguatge?

Jo ho trobo superestimulant. Crec que és una de les coses que més motiva en aquest moment, que està en construcció. Jo recordo que quan va sortir el terme de justícia global, al principi hi va haver una mena d'horror vacui. "Estem parlant de justícia global i no sabem ben bé què volem dir, quina dimensió té". Perquè, clar, la justícia global ho és tot. Des de treballar amb comunitats aïllades a l'Amazònia, fins a la persona refugiada que arriba aquí i no té on dormir. Hi havia una sensació de vacuitat i de vertigen, d'"on ens hem ficat?". Jo crec que en realitat no hem d'arribar a la federació amb tot fet. El que hem de fer és omplir tot això. Des de la realitat, no des dels discursos que ens arriben fets, que no són nostres. Llavors el que és interessant és treballar-hi des del procés, des del ritme que tenen les entitats i que la gent pugui donar.

Com porteu des de Lafede la qüestió sobre els posicionaments polítics que s'han pres en relació amb l'encaix de Catalunya i Espanya i que han pogut provocar tensions? Considereu des de l'equip tècnic que és important

no perdre passada en el tema polític o penseu que és una qüestió que pertany a l'equilibri que marquin les mateixes entitats?

Una cosa és el discurs que tu dones i una altra cosa és quan et trobes amb la realitat, si és possible, si és coherent amb el discurs, que per mi és el gran repte, sobretot per a les ONG. Ho dic perquè la defensa dels drets humans i de les llibertats és més fàcil fer-la fora. O sigui, des dels indígenes al poble sahrauí, al poble palestí... Però quan t'ho trobes a casa, com diuen els anglesos, "al fons del pati de casa", on no volem precisament que passi, és quan ens hem de mullar. Clar, no mullar-se era abocar-se a on ens havia portat la crisi del 15-M, que ens va posar davant dels ulls la distància que havíem tingut amb la realitat local. Llavors, a la federació es va donar un procés molt interessant: entitats catalanistes que estaven molt posicionades amb la independència i entitats que no ho estaven gens. El debat es va portar i es van marcar línies vermelles. Aquestes eren la defensa dels drets humans amb una mirada àmplia. Per exemple, pel que fa al dret a l'autodeterminació, si s'agafa des del posicionament de Nacions Unides, que neix en un moment molt determinat de la història per la demanda d'independència dels països colonitzats, hi ha sectors que diuen que no és traslladable a la realitat d'avui. La federació fa una lectura àmplia, no restrictiva, dels drets humans. I aquesta també ha sigut una de les línies que ens ha posicionat, adoptant el dret d'autodeterminació i el dret a decidir. Una altra cosa és que la federació no s'ha de posicionar sobre si la independència sí o si la independència no. Això és un dret de la ciutadania, l'única que pot decidir. I la federació s'adaptarà a la

realitat que en surti. El que sí que ha de fer és lluitar perquè hi hagi totes les garanties. Clar, això ha provocat moltes tensions internes. També s'ha treballat en diferents espais. L'un, creant espais concrets per parlar d'això, convocant les entitats perquè diguessin com ho veien, validant les passes que s'estaven donant. L'altre, creant espais de cura interna, on hi havia persones d'entitats que sabíem que estaven passant per moments complicats, i no només perquè no s'estaven posicionant, sinó perquè ho feien en contra, sovint perquè la seu central està fora de Catalunya i havien de fer un equilibri financer amb els donants. En aquests casos els espais de cura han servit perquè aquestes persones hagin pogut venir i desfogar-se, encara que no diguessin el seu nom, i que les entenguéssim. I van ser espais de reforç i d'acompanyament. Com també hi ha hagut persones amb responsabilitats de direcció o de govern a la federació que no es podien posicionar sobre aquest tema i se n'han sortit. El que sí que puc dir és que la federació ha sabut entomar aquests reptes i ha fet esforços per parlar amb Madrid, amb la coordinadora estatal. I també és veritat que la federació ha jugat un paper, sense ser independentista, ni catalanista en aquest sentit, que li ha permès fer de frontissa entre diferents sectors. És veritat que sempre ens hem ubicat en l'opció per la pau, en la solució dialogada del conflicte i dintre de marcs de respecte.

Quin és el percentatge de participació activa de les entitats?

Hi ha diferents sostres. Hi ha una participació activa compromesa al

màxim, entre 25 i 30 entitats. Aquestes venen a eixos, a les assemblees, a qualsevol crida d'estands... Les entitats que no venen als eixos, però sí a les assemblees o responen a les enquestes que enviem, són unes 50 de les 117 que som avui.

Creieu que vivim una tendència d'imposició de les ONG més grans, el que jo dic empreses-ONG, molt professionalitzades i que tenen més capacitat de fer operacions de màrqueting, captació d'associats amb publicitat estàtica i televisiva, pel carrer, per telèfon, etc.?

El que t'he dit abans, la federació és d'entitats mitjanes, que manegen entre 100.000 i un milió d'euros. Les entitats grans que tenen bastant més d'un milió d'euros són entitats que quan estan a la federació, haig de dir que són molt generoses i gairebé no intervenen en el dia a dia. Quan han format part de la junta han deixat en un segon pla la seva agenda. És veritat que són molt piramidals, molt jeràrquiques i les ordres venen, ja no de Barcelona, sinó ves a saber de quina part del món, però sí que saben que s'ha de fer una incidència cap a algun lloc. El fet que sigui la federació la que pugui portar aquesta veu els permet anar avançant i, fins i tot, canviar la seva entitat, per bé que de vegades és molt difícil canviar-la des de dins. Jo diria que, en aquest sentit, la federació no ha estat en cap moment constreta per les entitats grans. El gran repte, i això sí que ho reconec, és la integració de les petites. Perquè a aquestes entitats, dintre de la federació, els costa trobar l'encaix. Perquè l'agenda d'incidència de la federació és de

molta representació i de molt discurs. I l'entitat petita no té la possibilitat d'estar ni a tots els espais, ni d'abastar-ho tot, perquè són de molt voluntariat... Jo trobo que aquí sí que hi ha un repte.

I més si som a comarques.

Clar, si són de fora de Barcelona encara es complica més.

Creieu que el moment associatiu va a la baixa? Que la societat ha trobat altres maneres de mobilitzar-se, d'organitzar-se i que les formes clàssiques estan en crisi?

Jo no parlaria de crisi, sinó de canvi. Un canvi en la manera com la ciutadania es relaciona amb les entitats, i que la demanda de la ciutadania ha canviat, que és en part el que volíem, que la gent tingués criteri, que participés i que posés agenda a la transformació. I el que ha passat és que la majoria de les entitats s'han quedat en una estructura anterior: socis, assemblees... I les assemblees tenen un funcionament tancat, la participació és relativa, es vota si s'està d'acord o no, però no hi ha discussions, debats. I queda per veure com integrem les propostes que venen de la ciutadania. No parlo de crisi, perquè Stop Mare Mortum va tenir, en el moment de la crisi de les refugiades, un creixement exponencial. També hi ha una selecció natural, passat el boom, amb el premi que reben es tornen associació i la seva activitat és més com la d'una entitat. I al final les entitats són com institucions, no som una plataforma natural, que també té les seves coses bones i les dolentes, perquè l'estabilitat del grup és més gran i és més difícil projectar-se.

Potser les entitats s'han quedat obsoletes a l'hora de transmetre el seu missatge a la societat.

Crec que tenim un repte tecnològic important. Sí que hi ha entitats que tenen grups de Whatsapp i que uti-

litzen el Telegram per comunicar-se, però moltes entitats això encara no ho fan. I també hem de veure com integrem la ciutadania, perquè ara la gent no vol només estar darrere d'un taulell a una fira, i et poso aquest exemple com un extra, perquè les fires quasi ja no es fan. Cal aconseguir persones que diguin "jo vull ser voluntària per fer alguna cosa que ajudi a canviar aquest món". Perquè ja no es vol només ser voluntària per sostenir l'entitat. També és veritat que Google s'ha carregat les xerrades, perquè allà ho trobes tot molt documentat. De totes maneres, seria un error que les entitats claudiquessin del tot. Perquè, tot i que ens hem d'adaptar a un llenguatge i una manera de fer nova, crec que no tot passa per l'entorn virtual. Hi ha una part de construcció de comunitat, de col·lectivitat. Sí que estem en un dels moments més àlgids de la individualitat, però crec que hi haurà una crisi, i les entitats hem de ser una resposta a aquesta crisi. Crec que la gent té necessitat de trobar-se i construir junts.

Nosaltres mateixos seguim fent a la manera clàssica xerrades, cursos, trobades, formació política i social sobre valors i drets humans, perquè ho portem en el nostre ADN. Però costa d'incorporar gent nova i al final les mateixes persones som a tot arreu, quasi formant una endogàmia.

Sí, sí, nosaltres perquè som una plataforma de segon nivell, però et poso l'exemple de migracions o el

de feminismes on hem volgut trencar aquesta endogàmia, perquè per tenir idees noves has d'incorporar gent que ve d'altres llocs. I el que hem fet ha sigut obrir els grups. En els eixos de migracions i feminismes hem incorporat gent que no estava a la federació i que segurament no es federarà mai, perquè no vol o no pot. Però que està treballant directament amb col·lectius migrants o són col·lectius migrants o són col·lectius feministes que ens estan portant la mirada des d'un altre lloc. Clar, si ens hem de renovar i hem de saber respondre als reptes que ens posa aquest món, hem de saber escoltar aquest món des dels diferents espais. I crec que és un dels reptes, com ens obrim, no perquè l'altre vingui a escoltar-me a mi, sinó per sortir jo de la meva bombolla i saber escoltar l'altre també. Crec que hi ha un repte a les entitats de saber qui són, cap a on van, i sí que s'està morint un model d'organització, encara que no vulguem, al que només responen les velles glòries.

Los viejos rockeros..

Sí, està bé que hi hagi els "viejos rockeros", perquè ara que estem en el canvi de junta, no interessa una junta molt gran, però tampoc una de molt jove. Perquè hi ha una experiència passada que val la pena de tenir-la en compte. I crec que el diàleg intergeneracional ha d'existir, perquè si no estaríem inventant sempre la roda. I això no cal, la podem millorar, però no comencem sempre de zero.

De distòpies: El conte de la serventa

Muriel Giménez
Periodista

La distòpia, o altrament dit, la contrautopia o antiutopia, s'ha convertit en un dels gèneres de moda en els darrers anys, tant al cinema com a la televisió. El seu èxit ve de lluny, amb una etapa d'or al segle XX (1984, *Un món feliç*, *Fahrenheit 451*). En totes elles hi trobem un denominador comú: un avís sobre el funcionament anòmal d'un futur proper, gairebé a tocar, en què la realitat transcorre de manera antònima al què és desitjable, amb un món regit pel totalitarisme, el control social i el vaticini apocalíptic.

Fa uns anys va caure a les meves mans *El conte de la serventa* (1985), una novel·la punxant, dura i increïblement absorbent de Margaret Atwood. Aquesta dècada ha vist la seva llum a la petita pantalla, amb una proposta d'alta qualitat cinematogràfica. Poques adaptacions literàries han sabut brillar a la pantalla amb tanta intensitat com en aquesta sèrie.

La primera temporada de la ficció televisiva correspon íntegrament a l'obra d'Atwood, amb alguna que altra llicència. La segona temporada i tercera, que s'ha estrenat aquest juny del 2019 en honor a la protagonista (June, juny en anglès) en canvi compta amb el beneplàcit de l'escriptora i manté perfectament el pols i l'estil original de la novel·la.

I és que una de les genialitats d'aquesta història, tant a la seva època (el naixement de la novel·la d'Atwood en plena Guerra Freda i l'essència del puritanisme del segle XVIII tant present als Estats Units), com avui en dia a la sèrie (davant dels preceptes Trump), és la seva atemporalitat universal.

La distòpia que ens planteja segueix essent d'una actualitat esfereïdora.

L'adveniment de Gilead (sense ni adonar-se'n)

El conte de la serventa (Bruce Miller, 2017) ens situa a Cambridge (Boston), ara territori de la República de Gilead (derivació de Gaalad, topònim present a l'Antic Testament), el nou nom que rep bona part dels Estats Units, on després d'un cop d'Estat orquestrat, s'ha convertit en un estat absolutista en nom de Déu i del fanatisme religiós.

Al llarg de la sèrie, principalment a través dels *flashbacks* i pensaments dels protagonistes, principalment de la protagonista, Offred/June, ens presenten com va començar aquesta nova era. Com bé es dediquen a subratllar, tot va començar poc a poc, gairebé sense que ningú se n'adonés. Un dia, les targetes de crèdit van deixar de funcionar per a les dones, qui van passar a dependre dels homes més propers per accedir als seus estalvis. Després les dones van ser expulsades sense explicació de les seves feines i substituïdes per homes, creients acèrrims del nou ordre. I aleshores també van aparèixer les milícies, exèrcits de civils sorgits de l'ombra. I en silenci, sense fer massa soroll.

Totes aquestes "retallades" de drets van tenir un plantejament inicial que ningú va qüestionar: eren conseqüència i resposta a una sèrie d'atemptats contra el govern. Així va néixer una "lleï mordassa" duta a l'extrem, un camí de restriccions de llibertats justificades per protegir el govern. Tot en nom de la seguretat nacional dels Estats Units.

I, com diu la protagonista, ningú va protestar fins que va ser massa tard, quan ja no van poder abandonar el país, quan el sistema de l'Amèrica lliure va esfondrar-se. Les primeres manifestacions van ser també el moment dels primers trets i les primeres persecucions.

Comença el terror, les primeres morts, la repressió. Comença Gilead.

Pel Bé Comú

En la nova societat, pengen als dissidents als murs: a metges avortistes, capellans, homosexuals, membres de la resistència. Però si ets dona, la sentència per una relació homosexual (“traïdora de gènere”) no sempre és la mort. En cas de ser fèrtil, la pena és l’ablació de clitoris i la introducció en l’estament de “les Serventes”. També és el destí per a les mares solteres i les mares no casades però “útils” per a la societat. “La raça humana està en joc, el més important és l’eficiència”, diuen els nous dirigents en les seves reunions. “Les dones fèrtils que quedin, hem de prendre-les i fecundar-les”.

Les dones no poden llegir ni tenir propietats ni realitzar cap activitat intel·lectual. No són propietàries ni de si mateixes. La part femenina de la societat està dividida segons la seva funció social: les Esposes, consorts dels comandants, al capdamunt de la piràmide social; les Ties, instructoras de les Serventes; les Serventes, concubines al servei de la natalitat de la classe dirigent; les Martes, dones estèrils que treballen a les llars. I les despulles socials, les No dones esclavitzades a les Colònies, camps de treball de residus tòxics on van a morir. A Gilead, no existeixen els homes estèrils, només les dones fèrtils i les dones infecundades. I aquesta és la base per a la classificació social.

Les Ties, entre les quals destaca l’odiós personatge de la Tia Lydia, són les mestres a disposició del règim, molt a l’estil del Movimiento durant el Franquisme, encarregades de l’adoctrinament i els rentats de cervell. Són devotes absolutes de l’estricta interpretació de la llei de Déu i convençudes que allò que fan és pel bé social suprem. Basen les seves ensenyances, i tortures, en la gratitud: permeten viure les Serventes malgrat els seus pecats. “Pel Bé Comú”, remarquen constantment.

Per deixar que siguin d’utilitat en la salvació del futur de la societat i així puguin purgar la culpa de la seva promiscuïtat.

Totes les dones són culpables dels abusos i violacions viscudes en l’anterior societat. Formen part dels seus pecats. Elles són responsables del seu destí, de qualsevol de les accions dels homes sobre elles. Però ara ja estan salvades. Gilead les protegeix.

“June: abans podíem escollir.

Sr. Waterford: ara se us respecta. Podeu complir amb el vostre destí biològic en pau. Fills. Què més hi ha a la vida?

June: L’amor.

Sr. Waterford: l’amor no existeix. Només era luxúria amb una bona campanya de màrqueting. Nosaltres només volem fer un món millor. Però el millor mai és millor per a tothom. Per alguns sempre és pitjor. “

Institucionalització de la violació

“I Jacob digué a la seva dona, Raquel, dóna’m un fill o moriré. I la dona digué a Jacob, pren la meva serventa Bilhà i a través d’ella et donaré un fill “. La concepció, així com els naixements, són a la nova societat rituals “necessaris” per la supervivència de l’espècie i el sosteniment de la classe privilegiada.

L’acte de la fecundació de les Serventes, anomenat “Cerimònia”, es fa en presència de les Esposes, literalment entre les seves cames, per justificar així la violació institucionalitzada d’aquestes dones. Una gestació subrogada i obligada que permet a la classe benestant la descendència. Mentrestant, se la legitima a repartir-se els infants robats a les mateixes dones, acusades d’adúlteres i immorals segons els preceptes religiosos, per no estar casades o ser mares solteres.

Tanmateix, com sol ocórrer, és la classe dirigent, especialment els Comandants, qui per altra banda actuen amb hipocresia: mantenen bordells ocults, on deixar-se endur per fantasies i baixes passions, i obtenen el que volen del mercat negre.

Quan el Senyor Waterford, l’amo d’Offred/June, li ofereix una revista de moda i xafarderies, ella li diu: “Està prohibit”. I ell li respon: “Amb mi, no”.

Nolite te bastardes carborundorum

Les Serventes perden el seu nom com a part del procés de deshumanització d'aquest estament. Han de renunciar a la seva identitat. Es converteixen en Offred, Ofglen, Ofwarren, Ofsteven...és a dir: "d'en Fred, d'en Glen, d'en Warren o de l'Steven". Són propietats dels Comandants, que fins i tot se les intercanvien com a mercaderies. Com el bestiar. De fet, es veu com als Centres Vermells, els centres de reeducació de Serventes, les noies són marcades amb una anella a l'orella. Talment com a vaques.

Per aquest motiu, la reafirmació dels seus noms reals, la seva història i els seus records són tant importants per a elles. Per dignitat, per no perdre el nord. I la companyonia esdevé clau: de vegades amb petits gestos, de vegades amb una rebel·lió silenciosa. De vegades amb una frase escrita darrera una porta ("**Nolite te bastardes carborundorum**": No deixis que els cabrons t'enfonsin). Perquè, com sentència Offred/June, "Si no volien que fóssim un exèrcit que no ens haguessin donat uniformes".

Allò que la sèrie ens explica, o simplement ens al·ludeix, és terrible. L'horror fet realitat. No tant per la sang, pràcticament inexistent, sinó per l'extrema crueltat. Pel clima de violència i terror; la sensació d'opressió descarnada, de manca de llibertat. La tensió, por, dolor i impotència. Sota la silenciosa vigilància dels "Ulls", la Gestapo de Gilead, i desproveïts de drets, llibertat i dignitat, un gest, una paraula fora de lloc, pot representar la mort.

"Això és una salvatjada. Som presoneres, ens peguen, ens electrocuten perquè ens portem bé. Si ens enxampen llegint, ens tallen un dit, si ho tornem a fer, la mà sencera. Ens treuen els ulls, ens mutilen de la pitjor forma que puguin imaginar. Ah! i em violen. Tots els mesos, quan se suposa que sóc fèrtil. Jo no vaig escollir això. Em van capturar quan intentava escapar. I es van quedar amb la meva filla. Així que no ho senti, no ho faci. Faci alguna cosa." conclou June davant d'una delegada mexicana de visita a Gilead.

Apunt: Al 1990, el cineasta Volker Schlöndorff va adaptar la novel·la d'Atwood, que va comptar amb les interpretacions de Natasha Richardson, Faye Dunaway i Robert Duvall.

Contrastos

Si hi ha alguna cosa que comparteixen les actrius principals d'aquesta sèrie (des d'aquí, una oda a Elisabeth Moss, Yvonne Strahovski i Alexis Bledel) és, a part d'unes interpretacions sublimes, uns primers plànols plens de contingut i matisos, d'emocions que evolucionen en un mateix rostre: de la picardia fingida a la ràbia, l'odi, el desig de venjança, la desesperació o la tristesa. Tot, en menys de vint segons.

I la bogeria. Qui no es tornaria boig i recorreria al suïcidi per fugir de Gilead?. A les cambres de les Serventes les finestres no s'obren. I els vidres són blindats. Les llums de sostre es despengen, perquè ningú s'hi pugui penjar. També es retiren els miralls i només es poden depilar sota vigilància estricta. Res a l'abast que els permeti una escapadilla. Ni tant sols la mort anhelada.

I la melancolia. Els rostres banyats pel record, de vegades dolç, dels moments feliços. Moments plens de rialles, tendresa, llibertat.

Com amb aquests sentiments, hi ha un contrast important entre l'abans dels records i l'ara del món de Gilead. Un contrast incrementat pels filtres de llum, la música i la perspectiva. L'ús dels angles, els picats i contrapicats, la composició expressionista de les escenes, amb ombres, colors i imatges evocadores.

Juguen al contrast a través de retalls relacionats. La majoria de vegades, el què s'explica al present s'enllaça amb records que serveixen per construir les històries dels protagonistes a través d'unitats temàtiques. I també per contraposar l'espectador entre el què és "normal" ara i el què era "normal" abans. Un reflex que es converteix en un mirall incòmode.

Xerrada sobre el creixement dels populismes a l'Europa d'avui

Com a preàmbul a l'assemblea anual de la Lliga, el 29 de maig es va organitzar la xerrada-diàleg **El creixement dels populismes a l'Europa d'avui, amb la Silvia Carrasco**, professora d'Antropologia de la UAB, i el **Joan Brunet**, periodista. La xerrada va tocar temes com la incertesa que la gent ha viscut després de la crisi, Europa com a receptora de les migracions de la globalització, la deshumanització de l'altre com a procés psico-social lligat a la lògica dels populismes o el paper del mitjans de comunicació, entre d'altres. La xerrada va servir també per parlar dels resultats de les eleccions europees, que s'havien celebrat pocs dies abans.

Què explica el Nomenclàtor de Sabadell? Simone Weil, Primo Levi i Anne Frank: Resistència i coratge, recuperem la memòria!

En commemoració del **Dia de les Dones per la Pau i el Desarmament**, el 2 de juny es va fer un acte simbòlic a la Plaça Bertha Von Suttner de Sabadell. Va ser un acte en record del 110è aniversari del naixement de **Simone Weil**, centenari del naixement de **Primo Levi**, i 90è aniversari d'**Anne Frank**. Aquestes tres figures referents de la pau estan lligades al nostre record per les conseqüències de l'Holocaust. L'acte va comptar amb la participació de la coral MMA Louis Vuitton i va ser organitzat per la **Coordinadora Un altre món és possible**, amb la col·laboració de la **Lliga dels Drets dels Pobles** i la **Universitat Popular de Sabadell**.

Presentació del documental Voces de vereda

El 19 de juny es va presentar als cinemes Girona de Barcelona el documental **Voces de vereda**, un projecte de l'**Institut de Drets Humans de Catalunya** i de la **Lliga dels Drets dels Pobles** finançat per les beques europees DevReporter que gestiona **Lafede.cat** a Catalunya. Les beques consisteixen en un treball periodístic sota el paraigua de les entitats socials, que ha de ser publicat per un mitjà de comunicació. Esquema: entitats-periodistes-mitjans de comunicació.

Voces de vereda, dirigit per **Iris Aviñoa** i **Santi Trullenque**, dona veu a les persones d'un poble del departament del Meta a Colòmbia, protagonistes directes del procés de pau entre la guerrilla de les FARC i el govern de Colòmbia i de les cinc dècades de conflicte armat.

El proper 18 de juliol serà projectat als cinemes Imperial de Sabadell.

Presentació del llibre Todos somos africanos

El 20 de juny es va presentar el llibre **Todos somos africanos** de **Manuel Corachan** a la **Llar del llibre de Sabadell**. Amb la presència de l'autor, **Manuel Corachan**, doctor en medicina que va exercir durant 12 anys a països de l'Àfrica

negra, va exposar l'estudi d'aquest el seu tercer llibre sobre el continent africà, basat en els contactes antics que hi van haver entre l'Àfrica negra i la cultura grecoromana al llarg de la conca del riu Nil. Unes dades que van ser amagades durant l'època de la Il·lustració i que són en el substrat de l'eurocentrisme i el concepte denigrant del continent africà. L'acte va ser organitzat per la **Xarxa Solidària Sabadell-Colòmbia** amb la col·laboració de la **Lliga**

dels drets dels Pobles.

Xerrada sobre el creixement dels populismes a l'Europa d'avui

El mateix dia 20, la Lliga participava, com a membre de la **Plataforma de suport a les Persones Refugiades i Migrants de Sabadell**, en l'acte que la plataforma va organitzar a la plaça Dr. Robert en commemoració del **Dia Mundial del Refugiad**.

El públic va gaudir força de les cançons i de l'entusiasme del grup de joves del teatre **Sant Vicenç**, protagonistes de l'obra de teatre **Alcerno la veu** i dels parlaments de les persones col·laboradores en l'acte: l'**Anna Palou**, d'**Stop Mare Mortuum**; **Pedro Mata**, de **Fotomovimiento**; **Pau Pérez**, de **Proactiva Open Arms**; **Isabel Chaves**, de **Refugees Welcome**. Al final de l'acte es va llegir el manifest de la **Plataforma** i vam afegir-nos a la **Roda de la pau**, que cada dijous es planta a la plaça Dr. Robert des de fa 16 anys, a les 20:45h, cridant per la fi de la guerra i la pau al món.

Treballs de disseny de l'alumnat de 2n de Batxillerat de l'IES Ferran Casablanques de Sabadell.

Temàtica:

La dona enmig del conflicte de l'est de la RD del Congo

Inspirada en el projecte de cooperació finançat per l'ACCD

Aquests dissenys es fan després d'una xerrada-debat temàtica a l'alumnat per tal que els serveixi d'inspiració per a fer una proposta de disseny. Els tres treballs premiats es publiquen com a contraportada de la revista quadrimestral, Papers, de la Lliga dels Drets dels Pobles.

1r premi: Laura Cerrillo

2n premi: Laura Martínez

3r premi: Queralt Bausà

Ir premi: Laura Cerrillo

Treballs de disseny de l'alumnat de 2n de Batxillerat de l'IES Ferran Casablanques de Sabadell.

Temàtica: *La dona enmig del conflicte de l'est de la RD del Congo*

Aquests dissenys es fan després d'una xerrada-debat temàtica a l'alumnat per tal que els serveixi d'inspiració per a fer una proposta de disseny. Els tres treballs premiats es publiquen com a contraportada de la revista trimestral, Papers, de la Lliga dels Drets dels Pobles.

**LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES
G-58.267.097**

C/ Sant Isidre, 140 - 08208 Sabadell -
Tel. 93 723 71 02
info@dretsdels pobles.org